

Kleine monumenten 8

Boerenkerkhof Deurningerstraat open voor wie even rust zoeken

Leo Nijkamp

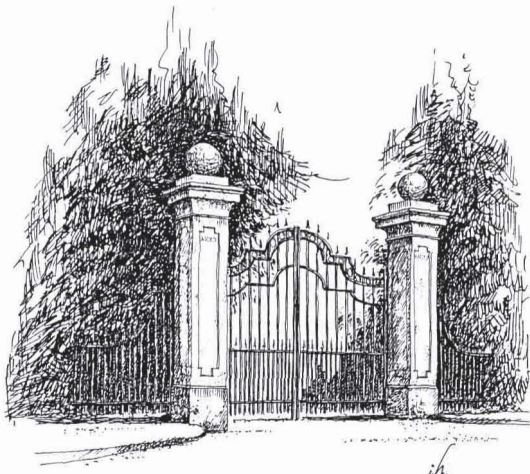
Het oude Boerenkerkhof aan de Deurningerstraat is onlangs open gesteld voor wie er een kijkje willen nemen of gewoon maar even rust zoeken. Jaren lang is de verloedering van de in 1924 buiten gebruik gestelde begraafplaats een doorn in het oog geweest van de Historische Sociëteit. Vooral het vernielen van de grafmonumenten heeft vaak ergernis gegeven. Voor een kostbare restauratie ontbreekt het geld. De medewerkers van de Milieudienst doen in de onderhoudssfeer wat zij kunnen. Inmiddels is de rommel opgeruimd en heeft het groen van de begraafplaats een grondige opknappbeurt gehad. Aan de Blijdensteinlaan is tegenover de vroegere Keuringsdienst van Waren een doorgang gemaakt. De begraafplaats zal steeds meer het karakter van een wijkparkje krijgen.

De Historische Sociëteit stimuleert deze ontwikkeling. Zij heeft de graven gefotografeerd, opgemeten en in kaart gebracht. De opschriften op de zerken zijn, voor zover zij nog te lezen zijn, vast gelegd. De standsverschillen in de vorige eeuw zijn op de begraafplaats te zien. Welgestelden rusten onder flinke gedenktekens, terwijl de graven van gewone burgers door paaltjes met nummers zijn aangegeven. De grafmonumenten vermelden vaak namen van bekende oude families, zoals *Bloemendaal*, *Cromhoff*, *Ten Cate* en *Blijdenstein*.

Burgemeester Pennink van Lonneker ligt er begraven, maar ook *Johan Tusveld*, de bekende leider van de grote textielstaking in 1890.

Anno 1829 staat op de karakteristieke toegangspoort. Per 1 januari van dat jaar werd het eeuwenoude gebruik van het begraven in de kerken bij koninklijk besluit verboden. De geziene schoolmeester, voorganger en voorlezer *Hermanus Verbeek* viel de eer te beurt op Oudejaarsavond 1828 om elf uur nog in de Grote Kerk op de Oude Markt een laatste rustplaats te krijgen. De dodenakker rond de kerk, omgeven door een muurtje, was eigenlijk al jaren vol. Er moesten herhaaldelijk oude graven worden geruimd om er overledenen te kunnen bijzetten. Alle gezindten hadden het recht daar te worden begraven. De Joden beschikten al over een eigen begraafplaats aan de Molenstraat.

De snelle bevolkingsgroei in het begin van de vorige eeuw dwong tot de aanleg van begraafplaatsen: voor *stedelingen* aan de *Espoorstraat* en voor *bewoners van het omliggende platteland* – toen gemeente Lonneker – aan de *Deurningerstraat*. De volksmond sprak van *Stadskerkhof* en *Boerenkerkhof*. Voor de inrichting van het Boerenkerkhof was de keuze gevallen op *de Klokkenkamp* van de Hervormde Gemeente. Deze is op de kaart van Enschede, in de tweede helft van de 16e eeuw getekend door Jacobus van Deventer, aangeduid als een met een begroeide wal omgeven plek. Hier zijn na de brand van 1517 de nieuwe klokken van de Grote Kerk gegoten.

Toegangspoort Boerenkerkhof, in 1987 door Jan Heres (†) getekend.
foto S.H.S.E.L.